

Nr 333.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förhöjning av ersättningen till värnpliktig under enskild färd; given Stockholms slott den 19 mars 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att värnpliktig, som, utan att åtfölja trupp, under tjänstgöring enligt order företager resa från en tjänstgöringsort till en annan, därvid må åtnjuta ersättning enligt vad för stammanskap är eller bliver stadgat.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Bernh. Eriksson.

*Utdrag av protokollet över sjöförsvärens ärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 19 mars 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNÄ,
Statsråden: UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON,
SANDLER,
NOTHIN,
NILSSON,
ERIKSSON,
SVENSSON,
HANSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för lantförsvärsdepartementet anförde chefen för sjöförsvärsdepartementet, statsrådet Eriksson, härefter följande.

Marinförvalt-
ningens skri-
velse den 6
november
1919.

I skrivelse den 6 november 1919 har marinförvaltningen erinrat, att det vid skilda tillfällen förekomme, att flottan tillhörande värnpliktig beordrades att under tjänstgöring företaga enskild färd. Så vore fallet — anförde marinförvaltningen vidare — när värnpliktig till följd av avpollettering reste från utevarande fartyg till station eller när värnpliktig från station skickades såsom ersättning för avgänget manskap till fartyg, som befunne sig utom stationen. I dylika fall erhöle den värnpliktige, förutom honom tillkommande penningbidrag och penningtillskott, i stället för naturaunderhåll en portionsersättning, beräknad

efter 2 kronor för dag med tillämpning av bestämmelsen i § 8 mom. 3 av förordningen den 21 maj 1915 angående avlöning för sjöfullföringsbefäl och för marinens värnpliktiga under fredstid m. m. med däri genom kungörelsen den 14 januari 1918 vidtagen ändring. Det torde emellertid få anses, att nämnda portionsersättning under nuvarande förhållanden vore otillräcklig för den värnpliktiges underhåll under sådan enskild färd, varom här vore fråga. Rättvisan syntes bjuda, att den värnpliktige i likhet med marinens stammanskap under tjänsteresa bekomme traktamentsersättning enligt resereglementet.

På grund härav har marinförvaltningen hemställt, att ett tillägg i angivet syfte måtte fogas till berörda förordning av den 15 maj 1915.

Någon anslagsökning vore enligt marinförvaltningens mening icke erforderlig med anledning härav.

I häröver den 22 sistlidna januari avgivet utlåtande har statskontoret anfört huvudsakligen följande.

Stats-
kontorets ut-
låtande den
22 januari
1920.

Med hänsyn till såväl vad i ärendet blivit upplyst som ock till för närvarande rådande förhållanden syntes det vara obestriddigt, att den till de värnpliktige vid marinen vid enskild färd utgående portionsersättning av 2 kronor för dag vore alltför knappt tilltagen för att ändamålet med densamma skulle kunna anses vara uppfyllt. Särskilt påfallande framträdde detta vid resor, som toge mer än en dag i anspråk, därvid jämväl tillkomme den olägenheten, att vid ofrivilligt uppehåll i dylik resa för natten någon särskild ersättning för nattlogi ej utginge.

Vid jämförelse med de förmåner, de stamanställda vid marinen av manskapsgrad i ersättningsavseende under ifrågavarande resor åtnjöte, syntes det statskontoret, som om skillnaden mellan dessa förmåner och ovanberörda, de värnpliktige av samma tjänstegrad tillkommande, enligt för närvarande härom gällande bestämmelser vore allt för stor. Innan förhöjning skedde genom kungörelsen den 26 februari 1918 av den jämlikt gällande resereglemente utgående traktamentsersättning samt genom kungörelsen den 14 januari 1918 av ifrågavarande portionsersättning från 1 krona 50 öre till 2 kronor, utgjorde denna skillnad (4—1: 50) 2 kronor 50 öre, varemot i och med sagda förhöjning skillnaden numera uppginge till (7—2) 5 kronor, de förmåner oberäknade, som de stamanställda utöver dagtraktamente enligt resereglementet ägde åtnjuta.

Då det givetvis ej kunde anses vara lämpligt, att de värnpliktige uti ifrågavarande avseende vore ställda i så betydligt sämre ställning än stammanskapet, samt då enligt vad ovan anförts den till de förra utgående portionsersättning i varje fall måste anses otillräcklig, syntes

det statskontoret, att för åstadkommande av en utjämning av ovanberörda skillnad en höjning av sistnämnda ersättning borde vidtagas. Huruvida däremot, såsom i marinförvaltningens förevarande framställning hemställts, de värnpliktige borde under enskild färd i tjänsten i ersättningsavseende fullt jämnställas med stammanskapet, ansågo sig statskontoret, som saknade möjlighet att kunna fullt bedöma de konsekvenser, vartill ett dylikt förfarande kunde leda, icke kunna utlåta sig.

Arméförvaltningens civila departements utlåtande den 24 februari 1920.

Sedan arméförvaltningen genom remiss den 11 nästlidna februari anmodats att avgiva utlåtande, huruvida för arméns vidkommande förhöjning av ersättningen till värnpliktig under enskild färd syntes påkallad, har arméförvaltningens civila departement i utlåtande den 24 i samma månad meddelat, att inom armén endast i begränsad omfattning förekomme beordrande av värnpliktig att under tjänstgöring företaga enskild resa. Bland sådana fall har departementet såsom exempel framhållit, då värnpliktig läkare beordrades medfölja vid inskrivningsföretagningar samt då värnpliktig kommenderades till flygtjänst och för sådant ändamål företog resa till Malmslätt eller annan flygstation. I likhet med vad marinförvaltningen för marinens del i förevarande hänseende föreslagit har departementet ansett skäligt, att vid kommendering, varom nu vore fråga — därvid, förutom den värnpliktige tillkommande penningbidrag och eventuellt penningtillskott, utginge portionsersättning ävensom inkvarteringsersättning, då nattkvarter måste tagas — värnpliktig vid armén finge uppbära dagtraktamente enligt resereglementet efter den klass, vilken vore avsedd för menig.

Arméförvaltningens civila departement har på grund härav föreslagit visst tillägg till kap. 10 i gällande avlöningsreglemente för armén.

Departementschefens yttrande.

Den sålunda av marinförvaltningen gjorda, av arméförvaltningens civila departement biträdade framställningen om förhöjning av den gottgörelse i form av portionsersättning av 2 kronor för dag, som för närvarande utgår till värnpliktig under s. k. enskild färd (d. v. s. då värnpliktig, utan att åtfölja trupp, under tjänstgöring enligt order företager resa från en tjänstgöringsort till en annan) synes mig värd allt beaktande. Med hänsyn till nu rådande prisförhållanden måste nämligen berörda ersättningsbelopp anses alldeles för knappt, och den betydande olägenhet i ekonomiskt hänseende för den värnpliktige, som härigenom uppkommer, framträder ännu starkare, därest enskild färd, vartill den värnpliktige kommenderas, tager flera dagar i anspråk. En jämförelse med den stamanställda av manskapsklass, som i motsvarande fall kommer i åt-

njutande av dagtraktamente enligt sjätte klassen i gällande resereglemente — vilket traktamente numera ytterligare förhöjts och jämlikt kungörelsen den 27 februari 1920 utgår med 9 kronor — giver även vid handen, att en höjning av den nu till värnpliktig utgående ersättningen är av oavvisligt behov påkallad.

Beträffande storleken av den ersättning, som sålunda lärar böra i förevarande hänseende tillkomma värnpliktig, finner jag skäl icke föreligga att föreslå ersättningen till lägre belopp än den, som enligt resereglementet tillkommer menig stamanställd, med vilken den värnpliktige i avseende å tjänstegrad är likställd.

Den kostnadsökning, som vid bifall härtill skulle uppkomma, torde, enligt vad jag inhämtat, för marinens vidkommande böra beräknas till omkring 6,000 kronor och vad angår armén, där enskild färd för värnpliktiga endast mera sällan förekommer, till omkring 1,000 kronor. Då de anslag, från vilka ifrågavarande utgifter utgå, äro av förslagsanslags natur, lär någon ökning av desamma icke av nu förevarande anledning behöva ifrågakomma.

Därest mitt förenämnda förslag vinner riksdagens godkännande, lär Kungl. Maj:t vilja framdeles fatta beslut i fråga om de ändringar eller tillägg till vederbörliga författningar, som därav påkallas.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t behagade föreslå riksdagen medgiva,

att värnpliktig, som, utan att åtfölja trupp, under tjänstgöring enligt order företager resa från en tjänstgöringsort till en annan, därvid må åtnjuta ersättning enligt vad för stammanskap är eller bliver stadgat.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan av statsrådets övriga ledamöter, lämna bifall; och skulle proposition till riksdagen avlätas av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Eric Baad-Heimer.